

Prof. dr Wolfgang ROHRBACH*

Moguća rešenja za osiguranje šteta od pandemija

UDK: 368:616.98

Primljeno: 11. 1. 2021.

Prihvaćeno: 20. 1. 2021.

Informativni prilog

Do sada je za većinu šteta nastalih u pandemijama važno pravilo, slično kao i za štete nastale usled prirodnih katastrofa – da nisu osigurljive. U stotinama hiljada drugih slučajeva šteta širom Evrope, situacija je nejasna te se čekaju odluke vrhovnih sudova.¹ Budući da će se društvo i ove godine suočiti sa pandemijom, eksperti osiguranja se bave novim načinima rešavanja problema u vezi sa nastalim štetama.² Sadašnje stanje ponude osiguranja u pomenutim sektorima je takvo da su reforme ili dopune neophodne. Upečatljiv slučaj nalazimo u osiguranju za slučaj prekida poslovanja. Ono, istina, već prema ugovorenoj tarifi, pruža naknadu štete kada, na primer, preduzeće registrovano za proizvodnju i preradu hrane (biljnog i životinjskog porekla) po naredbi nadležnog organa mora da obustavi proizvodnju zbog izbijanja (životinjske) zaraze. Ako, međutim, cela branša zbog određenih preduzetih mera radi sprečavanja širenja zaraze uvedenih od strane vlade mora da prekine proizvodnju, naknada štete koju pruža osiguravač je u najvećem broju slučajeva (osim po osnovu posebnih ugovora) isključena.

Do sada je za većinu šteta nastalih u pandemijama važno pravilo, slično kao i za štete nastale usled prirodnih katastrofa – da nisu osigurljive. U stotinama hiljada drugih slučajeva šteta širom Evrope, situacija je nejasna te se čekaju odluke vrhovnih sudova. Budući da će se društvo i ove godine suočiti sa pandemijom, eksperti osiguranja se bave novim načinima rešavanja problema u vezi sa nastalim štetama. Sadašnje stanje ponude osiguranja u pomenutim sektorima je takvo da su reforme ili dopune neophodne. Upečatljiv slučaj nalazimo u osiguranju za slučaj prekida poslovanja. Ono, istina, već prema ugovorenoj tarifi, pruža naknadu štete kada, na primer, preduzeće registrovano za proizvod-

nju i preradu hrane (biljnog i životinjskog porekla) po naredbi nadležnog organa mora da obustavi proizvodnju zbog izbijanja (životinjske) zaraze. Ako, međutim, cela branša zbog određenih preduzetih mera radi sprečavanja širenja zaraze uvedenih od strane vlade mora da prekine proizvodnju, naknada štete koju pruža osiguravač je u najvećem broju slučajeva (osim po osnovu posebnih ugovora) isključena.

Postoje klasični argumenti osiguranja protiv pokrića šteta od pandemija. Naime, osiguranje funkcioniše (najbolje) onda kada su u specifičnim grupama sva / mnoga lica pod pretnjom ugrožena istim rizikom i kada šteta nastupa kod (relativno) malog broja istih lica. Pod ovim pretpostavkama se mogu putem niskih premija pokriti velike štete, odnosno posledice rizika. U krizi virusa korona, od početka pandemije, tj. od decembra 2019. godine porastao je ne samo broj lica za koje postoji rizik zaraze, već i broj stvarno zaraženih, sa eksponencijalnim trendom rasta.

Kada je Svetska zdravstvena organizacija (WHO) 11. marta 2020. godine dotadašnju epidemiju proglašila pandemijom, vlade mnogih država su u cilju njenog suzbijanja preduzele brojne ekonomske i političke mere. Budući da se nije raspolagalo nikakvim empirijskim podacima o toku bolesti ni njenim efektima na privredu, niti vakcinom i lekovima za obolele od virusa Covid-19, to je od sredine 2020. godine sproveden niz studija o toku bolesti, primeni raznih terapija, kao i ekonomskim posledicama, tj. štetama po privredu nastalim usled preduzimanja mera od strane vlada država. Sprovedeni su i programi za testiranje dejstva lekova od strane univerziteta, klinika i institucija koje se bave naukom osiguranja.³ U cilju iznalaženja načina za kalkulaciju premija osiguranja u skladu sa odgovarajućim naknadama trebalo je ispitati odvijanje šteta u grupama zajedničkog rizika. U zdravstvenom osiguranju se mora statistički obuhvatiti svaka teža bolest u pogledu njene učestalosti i odvijanja u određenim rizičnim grupama. Pred kraj 2020, krizne godine korona virusa, već su sta-

* Akademik prof. dr Wolfgang Rohrbach, Evropska akademija nauka i umetnosti (Salzburg), e-mail: wolfgang.rohrbach.g@gmail.com.

¹ Reisinger W. (2020). „Anerkenntnis ist nicht gleich Anerkenntnis“, deo II, *Ass Compact Österreich/ Das Fachmagazin für Risiko- und Kapitalmanagement*, br.12/2020, 68.

² Schneider, J.(2020). „Wie Versicherungen Teil der Lösung sein könnten“, *Versicherungsrundschau*, br. 10/20, 9.

³ O. A: Im Umgang mit Covid-19 entwickelt die Medizin Routinen auf dem Weg zur Normalität“, *Versicherungsrundschau*, br. 9/20, 26–28.

jali na raspolaganju bitni studijski rezultati, vakcine i lekovi za lečenje od Kovid-19.

Nova era u celom svetu

U toku pandemije korona virusa poljuljano je uverenje da je 21. vek – vek „sveobuhvatne medicinske, tehničke i ekonomske superiornosti“. U branši osiguranja eksperti su već u rano proleće 2020. godine bili jedinstveni u stavu da kompanije pojedinačno ne mogu protiv pandemije da pruže upotrebljiva osiguranja.

Oktoobra 2020. godine, ekspert osiguranja *Othmar Ederer*, opisao je koncept osiguranja zasnovan na formiranju pula: „U svakom slučaju je osiguranje od prirodnih katastrofa jednako problematično kao i osiguranje od pandemije. Prirodne katastrofe, doduše, ne pogađaju istovremeno sve ugovarače osiguranja, ali na primer u slučaju zemljotresa može da bude pogođen znatan broj njih. Zbog toga se trenutno vode mnoge diskusije o organizaciji osiguranja od pandemije u vidu stvaranja pulova kako se već radi u osiguranju od prirodnih katastrofa. Zaista izgleda da pul određenih rizika koji su u osnovi neosigurljivi, uz učešće javnog sektora, predstavlja jedinu moguću konstrukciju rešenja ovog problema.“⁴

Jedan vid učešća javnog sektora predložio je *Christoph Wenisch*, rukovodilac infektivnog odeljenja bečke bolnice *Kaiser-Franz Josef*, početkom 2021. godine u sledećoj formi: faza masovnog testiranja bi trebalo da se završi, s obzirom da postoji dovoljno brojki i podataka o razvoju pandemije korona virusa. „Sada treba uvesti puteve za vakcinisanje, umesto puteva za testiranje.

Izrael je pokazao kako se to radi. U Evropi smo za sada prespori.“⁵

Lečenje Kovid-19

O uspešnoj primeni medikamenata u oboljenju od virusa Kovid-19 u bolničkom tretmanu izveštavao je časopis *Versicherungsrundschau* početkom godine 2020.⁶ O tome se pisalo i u nekoliko tekstova časopisa Svetske zdravstvene organizacije od sredine 2020. godine. Ova organizacija u nekoliko država sprovodi studiju pod nazivom *Solidarity*. Studija se bavi dejstvom leka Remdesivir razvijenog za lečenje ebrole. On skraćuje vreme bolesti i zbog toga je dozvoljena njegova primena u SAD i Japanu.

Jedna francuska studija pod nazivom *Discovery* testirala je dejstvo gen-tehnički proizvedenih interferona. To su proteini koji jačaju imunitet organizma odbijajući viruse i tumore.

Studija izraelske zdravstvene organizacije *Clalit Health Services* pokazuje jasnu vezu između nedostatka vitamina D i opasnosti od Kovida-19.

Budući da je Kovid-19 u prvom redu bolest pluća, u Velikoj Britaniji je bolnica Univerziteta iz Kembridža ispitala dejstvo brojnih lekova na koronu koji se koriste u lečenju plućnih oboljenja. Delimični rezultati studije su ohrabrujući.

U aktuelnom razvoju događaja beleže se kvalitativna poboljšanja i pojednostavljenja koja su povezana sa smanjenjem cene i kreiranjem finansijski povoljnih osiguranja.

Prevod: Nela Bukorović, M.Sc,
e-mail: nela.bukorovic@yahoo.de

⁴ Ederer, O. (2020). „Editorial Kat-Versicherung - Nachhaltig wie eine Pandemie“, *Versicherungsrundschau*, br.10/20, 3.

⁵ Graf, E. (2021). Interview mit Primat Christoph Wenisch „Das nützt nix, da müssen Ma durch“, *Krone Bunt* od 10. 1. 2021, 8–9.

⁶ Videti fusnotu 3.